

De Japanse kever, een nieuwe invasieve Europese exoot

Ed Colijn, EIS Kenniscentrum Insecten

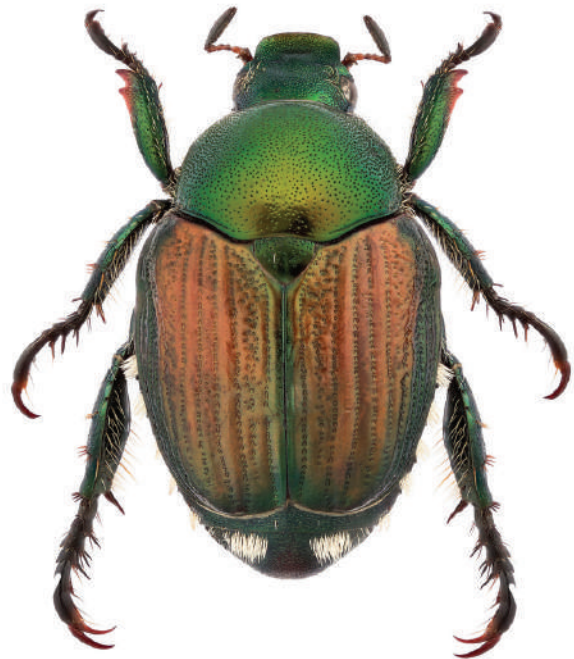
In 2014 werd in Noord-Italië een eerste populatie voor het Europese vasteland van de Japanse kever (*Popillia japonica*) ontdekt. Deze ontdekking werd in juli 2017 gevolgd door de vangst van achttien exemplaren in een aangrenzend deel van Zwitserland. Alhoewel men de soort tracht te bestrijden, is deze exoot in ieder geval nog aanwezig in Italië. Gezien eerdere ervaringen in Amerika en de Azoren zal de Japanse kever zich waarschijnlijk eerder uitbreiden, dan dat deze zal worden uitgeroeid.

Verspreiding

De Japanse kever kent een lange geschiedenis als invasieve exoot. De van oorsprong uit Japan afkomstige bladspruitkever werd in 1916 voor het eerst buiten het oorspronkelijke areaal aangetroffen in een kas in New Jersey, Verenigde Staten. De kevers waren daar vermoedelijk al vijf jaar eerder als larve uit Japan geïmporteerd met potplanten.

De enorme economische, ecologische en maatschappelijke schade die daarvan het gevolg was in de Verenigde Staten en ver over haar grenzen wordt samengevat in een recent artikel van Frank (2016). Bij de bestrijdingscampagne werd veelvuldig gebruik gemaakt van loodarsenaat wat er onder andere toe leidde dat via geëxporteerd fruit ook Europeanen vergiftigd werden. De campagne tegen de Japanse kever zou Rachel Carson later inspireren tot het schrijven van haar klassieker 'Silent Spring'.

In de jaren 1950 werden naar aanleiding van kevervondsten in Amerikaanse vliegtuigen, waaronder minimaal één in Schotland, maatregelen genomen om de komst van de Japanse kever naar Europa te voorkomen. In Nederland werden onder andere importrestricties ingesteld en op diverse risicolocaties vallen opgehangen. Toch wist in het begin van de jaren 1970 de soort zich vanuit de Verenigde Staten via een plaatselijke Amerikaanse luchtmachtbasis op het eiland Terceira in de Azoren te vestigen. Daar heeft de Japanse kever zich inmiddels op vrijwel alle eilanden van de archipel gevestigd. Recent volgde dus de vestiging in Noord-Italië.

De Japanse kever (*Popillia-japonica*).
(Foto: Theodoor-Heijerman)

Ook deze populatie is waarschijnlijk met het vliegtuig binnengekomen.

Herkenning

Popillia japonica behoort tot de bladspruitkevers (Scarabaeidae), een familie die onder andere wordt gekenmerkt door het bezit van lamelvormige laatste sprietleden. De volwassen kevers zijn 8 tot 12 mm lang en lijken sterk op de in Nederland zeer algemene rozenkever (*Phyllopertha horticola*) en de minder algemene *Anomala dubia*. De kop en het lichaam zijn donker metalliek groen, de dekschilden bruin met in een meer of mindere mate groen gekleurde dekschildnaad en zijranden. In bovenaanzicht zijn aan beide zijdes van het achterlijf vijf opvallende toefjes wit haar te zien die doorlopen over de onderzijde van het lichaam. Ook op het laatste achterlijfsegment is een paar van deze toefjes te vinden. De dekschilden zijn korter dan het achterlijf.

De rozenkever en *Anomala dubia* zijn redelijk eenvoudig te onderscheiden van de Japanse kever doordat bij hen de karakteristieke witte toefjes haar ontbreken. De

rozenkever is ook duidelijk behaard, maar deze beharing is grijs tot geelbruin en bestaat niet uit losse toefjes. De onderscheiding van andere (eventueel geïmporteerde) soorten uit het geslacht *Popillia* is zeer lastig. Het geslacht omvat circa 300 soorten, is nooit volledig gereviseerd en er zijn geen goede sleutels beschikbaar. Het determineren van de larven (engerlingen) is specialistenwerk.

Schade en vestigingskansen in Nederland

De Japanse kever stond in Japan tot voor kort niet bekend als een soort die veel schade aanrichtte. Door de uitbreiding van grazige terreinen, waaronder golfbanen, is dat veranderd. Sinds 1976 zijn er lokaal plaaguitbraken, maar de soort is in het natuurlijk areaal niet de meest schadelijke bladsprietkever. In Amerika ligt dat duidelijk anders. Na de enorme schade die de soort bij de introductie veroorzaakte, wordt hij in de oostelijke staten van Amerika nog steeds beschouwd als het meest schadelijke insect voor graslanden, kwekerijen en de flora in natuurgebieden. En ook boomgaarden, tuinen en akkers kunnen worden aangetast.

De schade wordt veroorzaakt door zowel de larven die van plantenwortels leven als de volwassen kevers die zich voeden met blad, bloemen en vruchten. De larven veroorzaken voornamelijk schade in graslanden met inbegrip van golfbanen. De imago's zijn zeer polyfaag. Uit de Verenigde Staten is bekend dat ze van meer dan 300 soorten planten uit 79 families eten. Door deze brede voedselkeuze en omdat ze in grote groepen leven, kunnen ze aanzienlijke schade aanrichten in allerlei landschappen.

Van de uitbraken in de Azoren en Italië is inmiddels geleerd dat de kevers in Europa ook een ruime voedselkeuze kennen. Hier staan onder andere esdoorn, asperge, centaurie, hazelaar, spirea, soja, hibiscus, hop, appel, rupsklaver, teunisbloem, wingerd, boon, plataan, populier, prunus, eik, robinia, roos, braam, zuring, wilg, linde, klaver, iep, brandnetel, druif en mais op het menu. In Italië lopen met name kwekerijen met zoete kers en perzik de grootste schade op.

Het klimaat in het oorspronkelijke Japanse areaal is min of meer vergelijkbaar met dat in Nederland. De Japanse kever zou zich hier volgens een recente Engelse analyse dan ook prima kunnen vestigen. Daarbij zal de ontwikkeling in het zuiden van het land waarschijnlijk éénjarig en in het noorden tweejarig zijn. De kans dat de Japanse kever ook in Nederland opduikt is niet onwaarschijnlijk. Er wordt druk heen en weer gereden en gevlogen binnen het grenzenloze Europa en er zijn diverse importen van andere uitheemse levende have bekend.

Melden

Voor deze EU-quarantainesoort geldt dat een waarneming direct gemeld moet worden aan de NVWA (via "contact" op www.nvwa.nl, info@nvwa.nl of tel: 0900-0388). Indien mogelijk, probeer de waargenomen kever te vangen en de kever daarna direct opsturen naar het Nationaal Referentie Centrum, NVWA, Geertjesweg 15, 6706 EA Wageningen. Als vangen niet mogelijk is, kan in ieder geval geprobeerd worden een foto te maken om die samen met de exacte locatieaanduiding van de vindplaats door te geven. Een melding kan eventueel ook worden doorgegeven via EIS Kenniscentrum Insecten (eis@naturalis.nl). EIS neemt dan direct contact op met NVWA.

Verder lezen

Meer informatie over de Japanse kever is te vinden via:
<https://www.nederlandsesoorten.nl>